

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ДОКЛАД 2

КАНАЛИ И НАЧИНИ, ПО КОИТО СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО МЕЖДУ ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО И ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ В ОБЛАСТТА НА РАДИОЕКОЛОГИЯТА И РАДИАЦИОННАТА ЗАЩИТА НА ГРАЖДАНИТЕ В СТРАНИ ОТ ЕС

София, май 2020

----- www.eufunds.bg -----

Проект № BG05SFOP001-2.009-0172 „Партньорство на гражданите с институциите на местно, регионално и национално ниво за създаване и провеждане на устойчиви политики в областта на радиоекологията и радиационната защита на здравето на населението“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ДОКЛАД 2

КАНАЛИ И НАЧИНИ, ПО КОИТО СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО МЕЖДУ ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО И ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ В ОБЛАСТТА НА РАДИОЕКОЛОГИЯТА И РАДИАЦИОННАТА ЗАЩИТА НА ГРАЖДАНИТЕ В СТРАНИ ОТ ЕС

Резюме

Направен е анализ на европейската и националната нормативна база и интервюиране на представители на ядрени дружества от ЕС, европейския континент и други държави и институции, ангажирани във взаимодействието между национални и наднационални неправителствени организации и международни правителствени организации в областта на радиоекологията и радиационната защита.

Проведеното проучване показва, че основните институции, отговорни за взаимодействието с гражданите при формирането и провеждането на политики в областта на радиоекологията и радиационната защита на населението, в случай на извънредна радиационна обстановка, са ядрените регулаторни органи на съответната държава, институциите за гражданска защита и за опазване на общественото здраве, както и организации като Международна агенция за атомна енергия (МААЕ) към Организацията на обединените нации и Европейската комисия.

Европейската комисия нарочно кани за организирани от нея консултации представители на Европейското ядрено дружество, като представляващи заинтересованите граждани от Европейския съюз.

Институционално финансирани участия на граждани от определени региони в процесите на вземане на решения дава възможност за запознаване с механизмите на тези процеси и повишаване на информираността и осъзнатостта на възможностите за провеждане на мониторинг на провежданите от държавните институции политики за справяне с радиоекологичните предизвикателства в тези региони.

----- www.eufunds.bg -----

Съдържание

Въведение	4
1. Нормативна рамка на ЕС и стандартите за безопасност на МААЕ	5
2. Добри практики за взаимодействието на институциите със заинтересованите страни на национално и наднационално ниво	9
3. Национална законова рамка, регламентираща ангажиментите на институциите за информиране на заинтересованите страни и включването им в процесите на управление и вземане на решения	15
4. Бележки	21

Въведение

Участието на гражданите в управлението на държавата и при вземането на важни за обществото решения е сред водещите принципи в политиките на ЕС, тъй като е доказателство за добро управление. Взаимодействието със заинтересованите страни се изразява чрез различни институционални форми и чрез участието в създаването на нормативните документи. То е предпоставка за прозрачност в дейността на институциите и за по-голяма ефективност при прилагането и спазването на законите.

Тенденциите в политиките на ЕС са за засилване влиянието на гражданите във всички области на обществения живот. В не по-малка степен това важи и за радиационната защита на населението, тема чувствителна за обществеността, поради пряката ѝ свързаност със здравето и живота на хората.

Настоящият доклад представя резултатите от проучване, проведено в рамките на проект № BG05SFOP001-2.009-0172 „Партньорство на гражданите с институциите на местно, регионално и национално ниво за създаване и провеждане на устойчиви политики в областта на радиоекологията и радиационната защита на здравето на населението“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Бенефициент на проекта е Сдружение „Българско ядрено дружество“.

Методите, използвани в проучването са анализ на европейската и националната нормативна база и интервюиране на представители на ядрени дружества от ЕС, европейския континент и други държави и институции, ангажирани във взаимодействието между национални и наднационални неправителствени организации и международни правителствени организации в областта на радиоекологията и радиационната защита.

Проведеното проучване показва, че основните институции, отговорни за взаимодействието с гражданите при формирането и провеждането на политики в областта на радиоекологията и радиационната защита на населението, в случай на извънредна радиационна обстановка, са ядрените регулаторни органи на съответната държава, институциите за гражданска защита и за опазване на общественото здраве, както и организации като Международна агенция за атомна енергия (МААЕ) към Организацията на обединените нации и Европейската комисия.

----- www.eufunds.bg -----

1. Нормативна рамка на ЕС и стандартите за безопасност на МААЕ

Нормативната рамка на ЕС и стандартите за безопасност на МААЕ в областта на използването на ядрената енергия дават насоки за информиране на гражданското общество и включването на заинтересованите страни в процеса на вземане на решения, провеждането им и мониторинга върху изпълнението на тези решения.

Документите, описани в настоящето изложение, са основополагащи относно участието на гражданите в процесите свързани с политиките в областта на радиоекологията и радиационната защита на населението.

- **Директиви на ЕС**

Нормативната рамка в това отношение е богата. Основополагащи документи са директивите на ЕС. По отношение на ядрената безопасност (ЯБ) и радиационната защита (РЗ) водещи са директивите на Евратом и по-конкретно Директива 2014/87/Евратом на съвета 8/07/2014 за изменение на Директива 2009/71/Евратом⁽¹⁾ и съответно Директива 2009/71/Евратом за установяване на общностна рамка за ЯБ на ядрените инсталации⁽²⁾.

Изискванията за предоставяне на информация на обществеността са залегнали още в Директивата 2009/71/Евратом. Макар и накратко, в член 8 на нормативния документ изрично е определено задължението на регулаторния орган на държавите членки да информират обществеността по отношение на въпросите на ЯБ и РЗ на съоръженията⁽²⁾. С измененията внесени от Директива 2014/87/Евратом, задълженията на държавите-членки са по-по-детайлно описани като вече се споменава, че отговорност за предоставянето на информация имат както регулаторите, така и притежателите на лицензии и разрешения в областта на използването на ядрената енергия. В стремежа си за по-голяма прозрачност и необходимостта от конкретна отговорност в чл. 8 са определени и заинтересованите страни. Това са работещите на площадката и населението, както и регулаторите на съседните държави, чрез които информацията ще достигне и до обществеността в техните страни. Много важно допълнение в документа е значението, което дава на местните власти в териториите наблизко и около ядрено съоръжение, за предоставяне на важна информация на населението. Важно нововъведение в документа е изискването държавите-членки да предоставят реални възможности на населението да участва в процеса на вземане на решения за лицензиране на ядрени инсталации⁽¹⁾.

----- www.eufunds.bg -----

- **Конвенции, ратифицирани от Република България**

Конвенцията за ядрена безопасност изисква предварително информиране на населението на териториите около ядрено съоръжение за аварийното планиране и предвидени действия. (чл 16, ал.2) ⁽³⁾.

В Единната конвенция за безопасност при управление на отработено ядрено гориво и за безопасност при управление на радиоактивни отпадъци е регламентирано изискването за предоставяне на информация на обществеността относно безопасността при изграждането и експлоатирането на съоръжения за управление на отработено ядрено гориво (ОЯГ) и на радиоактивни отпадъци (РАО) още преди да започне неговото изграждане, на ниво – избор на площадка. (чл. 6, ал.1 /iii – за ОЯГ и чл. 13, ал 1/iii – за РАО) ⁽⁴⁾

- **Стандарти за ядрена безопасност на Международната агенция за атомна енергия**

Системата от стандарти за ядрена безопасност на Международната агенция за атомна енергия включва публикации за взаимодействието на регулиращия орган и на притежателя на лицензия или разрешение със заинтересованите страни през целия жизнен цикъл на ядрените съоръжения. В това число влизат както реактори в експлоатация, така и съоръжения за временно съхраняване на отработено гориво и хранилища за радиоактивни отпадъци. Публикациите на МААЕ, които предоставят информация за това как да се осигури участието на заинтересованите страни в процесите на вземане на решения, са базирани на работещи добри практики от целия свят, което доказва, че прилагането им допринася за повишаване на общественото доверие към приложенията на ядрена енергия, наука и технологии.

Препоръки и примери за механизмите и каналите, използвани за взаимодействие със заинтересованите страни и по отношение на публичната комуникация са предоставени в ръководството на МААЕ „Комуникация и консултации на регулаторния орган със заинтересованите страни”, което също е част от системата на Стандартите за ядрена безопасност на Международната агенция ⁽⁵⁾.

В ръководството са цитирани и всички документи от системата на Стандартите за безопасност на МААЕ, в чиито текстове се съдържат препоръки свързани с информиране на гражданското общество и участието на заинтересованите страни в процесите на вземане на решения от регулаторния орган ⁽⁶⁾.

Според документа, ангажиментите за комуникация и консултации със заинтересованите страни са част от системата за управление на регулаторния орган. Посочвайки конкретните стъпки за ефективно взаимодействие със заинтересованите

----- www.eufunds.bg -----

страни, е акцентирано върху необходимостта от предварителна подготовка, включваща на първо място, идентифициране на заинтересованите страни. Предварителният етап е важен за създаване на стратегия за взаимодействие с гражданското общество и по-конкретно на заинтересованите страни в него, както и план за нейното реализиране. Голямо значение в стратегията има извършването на мониторинг на предприетите дейности по включването на заинтересованите страни в процеса на взимане на решения и последващата оценка на резултатите от това взаимодействие. За получаване на реална оценка на дейностите, тъй като върху нея ще се извърши и оптимизирането на процесите на взаимодействие между ядрения регулатор и заинтересованите страни, се изисква адекватна обратна връзка. Получаването на обратната връзка е възможно чрез различни механизми и канали като МААЕ препоръчва на всеки регулатор да избере тези, които са най-ефективни и работещи за него. В това отношение, документът дава възможност за избор както от ежедневните комуникационни канали като интернет страница на институцията, имейл кампании или мониторинг на средствата за масова информация, така и на по-сложни инструменти като проучвания на общественото мнение или публична среща. Като механизъм за измерване на степента, в която процесите на комуникация и консултации е подобрил доверието на аудиторията, благодарение на прозрачността и откритостта на регулаторния орган и е повишил нивата на удовлетвореност на обществеността, е предложено създаването на специални комисии. В състава на тези комисии влизат представители на регулаторния орган, обществеността, чрез неправителствени организации, други заинтересовани страни, включително медиите и правителствените органи, имащи отношение към обсъжданите теми. (4.46)⁽⁷⁾.

Получаването на обратна връзка е от изключително значение, тъй като тя е предпоставка за диалог между институциите и обществеността. Пример за ефективен инструмент за организиране на диалог със заинтересованите страни е общественото обсъждане. (от 5.22 до 5.25 вкл.)⁽⁸⁾

В съответствие с националните правни и регулаторни разпоредби, като тези, свързани с процеса на лицензиране или разработването и прилагането на стратегии за защита при съществуващите ситуации на излагане на риск, регулаторният орган следва да се консултира със заинтересованите страни.

Възможностите за използване на ефективни канали и инструменти за публични консултации са много. По отношение организиране процеса на публичните консултации МААЕ предлага:

- ✓ Използването на Интернет и провеждането на срещи със заинтересованите страни са два специфични канала, които изглеждат особено адаптирани за консултации. (5.27);

----- www.eufunds.bg -----

- ✓ Създаване на механизми и инструменти за консултации със заинтересованите страни и за предоставяне на възможност за коментари, пряко или чрез представителни консултативни органи (5.28);
- ✓ Провеждане на публични срещи, официални изслушвания и други подходящи средства за консултации (5.28);
- ✓ Създаване на разпоредби за преглед и отчитане на резултатите от консултациите в процеса на вземане на решения (5.28);
- ✓ Условието за консултации трябва да позволяват на заинтересованите страни да представят писмено или, когато е подходящо, устно на публични изслушвания, срещи или разследвания, коментари, информация, анализи или становища, които считат за уместни (5.32);
- ✓ Регулаторният орган следва да разгледа резултатите от консултациите и да ги вземе предвид, когато е подходящо. Информацията за самите резултати, както и за това как са били взети предвид при вземането на решение, трябва да бъде публично достояние (5.33);
- ✓ Регулаторният орган следва незабавно да информира заинтересованите страни за окончателното си решение в съответствие с подходящите процедури и следва да предостави на заинтересованите страни текста на решението, заедно с причините и съображенията, на които се основава решението (5.34).⁽⁹⁾

За проучаване на потенциалните решения по регулаторните въпроси, като най-високото ниво на взаимодействие в документа е посочено сътрудничеството на регулатора със заинтересованите страни. Разработването на регламенти, политики и насоки са отлични възможности за прилагане на процес на сътрудничество, който да включва пряко различни заинтересовани страни. По този начин те са активни участници в разработването на регулаторния процес с цел за намирането на обща позиция, удовлетворяваща всички участници (5.35). Подходящите механизми, инструменти и канали за ефективни процеси на съвместна работа насърчават взаимодействието между институциите и гражданското общество като дават възможност на всички да представят и обсъдят своите перспективи. За да има реални резултати от тази обществена дискусия трябва да се идентифицират притесненията и интересите на всички участници, свързани с обсъжданите въпроси. Това позволява за намиране на обща позиция в решаването им (5.36). Процесът на сътрудничество разглежда вариант и за включаване на работни групи, съставени от представители на заинтересованите страни. Тези работни групи могат да бъдат от полза при разработването на възможно решение по конкретен казус преди разглеждането му в по-широки кръг на взаимодействие. (5.38)⁽¹⁰⁾

----- www.eufunds.bg -----

2. Добри практики за взаимодействието на институциите със заинтересованите страни на национално и наднационално ниво

Направено е проучване за фактическото състояние на практиките на взаимодействие между гражданите и институциите от други държави в и извън ЕС при формиране, провеждане и мониторинг на политики в областта на радиационната защита на населението.

В изследването потърсихме отговорите на представители на Европейското ядрено дружество, на ядрените дружества от ЕС като Чешко ядрено дружество, Финландско ядрено дружество, Френско ядрено дружество, Германско ядрено дружество, Белгийско ядрено дружество, Италианско ядрено дружество, Шведско ядрено дружество, Хърватско ядрено дружество, Словенско ядрено дружество, Словашко ядрено дружество, Швейцарско ядрено дружество, Украинско ядрено дружество, както и на Канадското ядрено дружество.

В изследването са включени анализите от отговорите на

- ✓ Европейското ядрено дружество
- ✓ Чешко ядрено дружество
- ✓ Словенско ядрено дружество
- ✓ Германско ядрено дружество
- ✓ Словашко ядрено дружество
- ✓ Украинско ядрено дружество
- ✓ Испанско ядрено дружество
- ✓ Швейцарско ядрено дружество
- ✓ Канадско ядрено дружество.

С ядрените дружества на останалите страни не успяхме да установим контакт поради неписъствие на лицата за контакти на работните си места в периода на карантина.

Интервютата бяха реализирани чрез електронната поща и съдържаха следните въпроси:

- ✓ Коя институция отговаря за радиационната защита във Вашата страна и за изготвянето на нормативните документи в тази област?
- ✓ Има ли и други държавни институции, участващи във формирането на политиките в радиоокологията и радиационната защита?
- ✓ Бихте ли споделили механизмите на взаимодействие с гражданското общество, които прилагат тези институции?

----- www.eufunds.bg -----

- ✓ Включвени ли са заинтересованите страни в процеса на вземане на важни за общността решения?
- ✓ Каква е процедурата за получаване на обратна връзка от заинтересованите страни по проект на нормативен документ?
- ✓ Има ли процедура за консултация със заинтересованите страни относно проект на лицензия или разрешение?
- ✓ Какъв е механизмът за оценка на въздействието на нормативния документ след влизането му в сила – как се изпълнява чрез определена процедура или чрез експертен подход? Имало ли е случаи на изменения на нормативен документ въз основа на резултатите от оценката на въздействието?
- ✓ Бихте ли ни дали някои примери за взаимодействие между държавната администрация и представители на гражданското общество?

След анализ на получените отговори са изведени следните добри практики на взаимодействие с гражданското общество при формиране, провеждане и мониторинг на политики в областта на радиационната защита на населението:

- **Добри практики на взаимодействие със заинтересованите страни, споделени от Международната агенция за атомна енергия**

- ✓ Международната агенция за атомна енергия работи предимно с регулаторните органи в света по ядрена безопасност и радиационна защита на страните-членки. Заинтересованите страни се включват в дейностите, провеждани от МААЕ чрез представители на ядрените и радиационните регулатори. Международната агенция организира различни форуми, конференции и срещи, чрез които изпълнява възложените ѝ от страните-членки мандати. По време на конференциите, срещите и форумите МААЕ използва онлайн платформа, чрез която участниците, заинтересованите страни, могат да дадат обратна връзка в реално време. Резултатите от проучването в платформата се анализират и на тази база се правят както подобрения в работния процес, така и в документите, решенията и всичко, което засяга дейността на МААЕ;
- ✓ Решенията за дейността на МААЕ се вземат от Генералната конференция на МААЕ и Съветът на управляващите. Това са органите за определяне на политиката на организацията, и за контрол на основните аспекти на нейната работа. Генералната конференция се събира ежегодно в централата на МААЕ във Виена. Тя се състои от представители на всички

----- www.eufunds.bg -----

държави-членки на Агенцията. Съветът на управляващите (СУ) обикновено заседава пет пъти годишно във Виена. Членове на СУ са 35 страни-членки като те се определят на ротационен принцип за мандат от по две години. Всеки член на Съвета определя едно лице за свой управител (представител от регулаторната институция на съответната държава).

- ✓ Процедура за разработване и публикуване на документи: МААЕ извършва анализ на необходимите документи по безопасност, които трябва да се публикуват или актуализират. По време на различни форуми се събира мнение от страните-членки за необходимостта от издаването на нов или актуализацията на съществуващ документ. Свиква се технически съвет с представители на страни-членки на МААЕ, които са компетентни по темата. На техническата среща се обсъжда съдържанието на документа и неговия обхват. МААЕ организира разработването на първия проект на документа. След това се свикват още няколко технически комитета с представители от различни страни-членки, на които се обсъжда проекта и се правят необходимите изменения и допълнения. Така подготвеният документ се изпраща за вътрешно съгласуване. След отстраняване на бележките при вътрешното съгласуване, проектът на документ се изпраща до страните-членки за бележки и коментари, които се отразяват в него. Окончателното одобрение се извършва от Техническите комитети на МААЕ. Получил тяхното одобрение, документът се изпраща за публикуване. Описаната процедура дава възможност стандартите по безопасност да бъдат прегледани от водещи международни експерти като се отчитат най-добрите практики и опит. Наред с това има възможност да се назначат и консултанти по различни теми, които участват в процесите и допринасят към разработването на документите. Документите, свързани със стандартите за безопасност на МААЕ минават и през езикова редакция, след което отново се преглеждат от експерта, който проверява да няма промени в смисъла при превода. Документите се разработват на английски език и се превеждат на останалите официални езици на ООН - испански, руски, френски, арабски и китайски. Благодарение на това достигат до повече хора.
- ✓ Оценката на въздействието на нормативните документи след влизането им в сила се извършва по определена процедура, разработена от МААЕ чрез провеждане на партньорски проверки и консултантски услуги, по различни направления и теми. Има около 30 вида мисии на партньорски проверки. Най-популярните сред тях са Мисиите за проверка на дейността на регулатора (IRRS), на оператора (OSART), на аварийната

----- www.eufunds.bg -----

готовност и реагиране (EPREV), на физическата защита (IPPAS) и други. (<https://www.iaea.org/services/review-missions>). Мисиите се организират от Международната агенция заедно със страната домакин. В мисията влиза екип ръководен от МААЕ, в който освен експерти от Международната агенция има и представители от регулаторите или компетентните институции на страните-членки. Мисията сравнява действителните практики със стандартите на МААЕ в областта на ядрената безопасност и сигурност, енергетиката и защитните мерки или здравния сектор. Екипът подготвя доклад, който съдържа препоръки, в случаите при които има несъответствие със стандартите на МААЕ, предложения за подобряване на дейността, когато има частично несъответствие със стандартите за безопасност и добри практики, които да послужат като пример на други страни за извършване на дейността. До три години след провеждане на основната мисията се провежда т.н. последваща мисия, която има за цел да провери доколко са изпълнени констатациите в доклада. Като правило, основните мисии се провеждат веднъж на 10 години. Това е една независима оценка на законодателството на страната домакин. За отстраняване на препоръките страната домакин (регулаторът) съставя план за действие, който включва, при необходимост и промяна в законодателството. По този начин се усъвършенства законодателството и се получава независима оценка на дейността в страната.

- **Добри практики на взаимодействие със заинтересованите страни, споделени от Европейското ядрено дружество**

Европейското ядрено дружество е неправителствена организация, която обединява над 20 ядрени дружества от държавите на европейския континент. Сред организациите, с които Европейското ядрено дружество взаимодейства и сътрудничи по важни теми, свързани както с приложенията на ядрената и технологии, така и с ядрената безопасност и радиационна защита, са Европейската комисия, Международната агенция по атомна енергия към ООН, Международната агенция по енергетика към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, Международният съвет на ядрените дружества и обединението на ядрената индустрия ФОРАТОМ.

Към Европейското ядрено дружество бяха зададени следните въпроси:

----- www.eufunds.bg -----

- ✓ Как Европейското ядрено дружество участва в процеса на вземане на решения на Европейската комисия? Бихте ли споделили механизмите на взаимодействие?
- ✓ ЕЯД получавало ли е покани от ЕК в публични консултации или обществени обсъждания?
- ✓ Има ли случаи, когато предложения, направени от Европейското ядрено дружество по важни въпроси за общността, са взети предвид от европейските институции при взимането на решения?
- ✓ Получавало ли е Европейското ядрено дружество молба с искане от страна на Европейската комисия за представяне на становището на относно проекти на нормативни документи?
- ✓ Бихте ли ни дали примери за добри практики във взаимодействието ви с европейските институции?

Анализът на отговорите и примерите, предоставени от ЕЯД даде информация за следните добри практики:

- ✓ Европейското ядрено дружество (ЕЯД) е регистрирано в регистъра за прозрачност на Европейския парламент и Европейската комисия като неправителствена организация с цел видимост на взаимодействието му с двете институции от обществеността. Това позволява на представителите на дружеството да имат достъп до членовете и офисите на тези структури на ЕС в публичния дебат относно ядрените въпроси;
- ✓ През 2019 г. ЕЯД беше мобилизиран от ЕК, за да подпомогне подготовката и изпълнението на конференцията FISA в Румъния, където беше преразгледано портфолиото от проекти за научноизследователска и развойна дейност, финансирани от ЕК;
- ✓ Представители на ЕК участват в техническите конференции, организирани от ЕЯД, като Конференцията за управление на горивото в изследователските реактори, която се провежда всяка година. Ядреното дружество е партньор на Европейската мрежа за ядрено образование (ENEN), която е спонсорирана от ЕК;
- ✓ ЕЯД често участва в консултации, организирани от Европейската комисия и в изслушванията на Парламента. Чрез своите коментари и бележки Европейското ядрено дружество допринася по проектите на регулаторите, като например директивите за ядрената безопасност и радиоактивните отпадъци;
- ✓ ЕЯД успешно успя да координира дейността във връзка с формиране на единна позиция от 40 ядрени организации, за да се даде принос в

----- www.eufunds.bg -----

- процеса на таксономия, ръководен от ЕК по отношение на устойчивостта на различните енергийни източници. Това бе споделено и подкрепено от ядрените дружества, членуващи в ЕЯД;
- ✓ Висшият научен съвет на ЕЯД, в който влизат около 20 международно признати учени, подготвя позиции и становища по важни въпроси в ядрената област, които се споделят с Европейската комисия и други институции. Примери за това са достъпни на <https://www.euronuclear.org/scientist-resources/position-papers/>;
 - ✓ ЕЯД участва в Европейския форум за ядрена енергия, иницииран от Европейския съвет и ръководен от ЕК като платформа за диалог със заинтересованите страни. Инициативата се реализира със спонсорство от правителствата на Чехия и Словакия, които се редуват в домакинството на ежегодното събитие в своите столици.
- **Добри практики на взаимодействие със заинтересованите страни, споделени от представители на чуждестранни ядрени дружества, регулиращи органи и компании, развиващи дейност в областите на ядрената енергетика и приложения:**
 - ✓ Инициране на публични консултации, даващи възможност на заинтересованите страни да изразят своята позиция по проекто-документи или обществено значими въпроси като изпратят коментари и предложения;
 - ✓ Органиране на срещи със заинтересованите страни и обществени обсъждания;
 - ✓ Периодично провеждане на социологическо проучване за нагласите в обществото по въпроси, свързани с ядрената енергетика и безопасност, както и за нивото на познаване на мерките по отношение на радиационната защита на населението;
 - ✓ Периодично публикуване на сайта на регулатора резултатите от направените инспекции на притежателите на лицензии и разрешения (оператори);
 - ✓ Създаване на обществен съвет към ядрения регулатор и/или към съответното Министерство на енергетиката/околната среда. Участието в този обществен съвет е на доброволен принцип, като в него са поканени представители на граждански организации, отделни граждани, НПО, професионални асоциации, научни организации и представители на местната власт. Предмет на дейност на обществения съвет са основни документи и политики. Наред с това, той е ангажиран с дейности като повишаване на информираността на обществеността във връзка с

----- www.eufunds.bg -----

ядрената безопасност и радиационната защита; участие на граждански организации в разработването на политики в областта на ядрената енергетика, приложения и безопасност; насърчаване на обществения диалог по въпроси от областта и подобряване на комуникацията със заинтересованите страни.

- ✓ Създаване на представителен комитет за хармонизиране на мерките за радиационна защита на населението в отделните региони и комуникиране на практики и стандарти по места. Комитетът предоставя форум за представителите на отделните региони и специфичните групи от населението и средство за комуникация между тях и държавните институции
- ✓ Публикуване на проекти от страна на регулаторните органи в здравната и ядрената област за финансиране на запознаването на представители на местното население, гражданското общество и заинтересованите страни за процесите на оценка на въздействието върху околната среда и лицензиране на обекти за получаване на ценна информация към държавните органи чрез фокусирани интервенции от страна на гражданите.

3. Национална законова рамка, регламентираща ангажиментите на институциите за информиране на заинтересованите страни и включването им в процесите на управление и вземане на решения

В Република България, в съответствие с изискванията на ЕС, е създадена нормативна рамка, осигуряваща и регламентираща взаимодействието на институциите с гражданите и въвличането на гражданите в процеса на вземането на решения. Волята за активна гражданска позиция е изразена от законотворците в поредица от нормативни документи. Един от водещите в това отношение е Устройствения правилник (УП) на Министерски съвет. В документа се посочва, че преди внасянето си за обсъждане в МС, всички законопроекта и проекти на нормативни и административни документи се публикуват на интернет страницата на вносителя. Според УП, министрите организират и обществени обсъждания. Правилата за това са разписани в Закона за нормативните актове и Наредба към него за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието.⁽¹¹⁾

Законът за нормативните актове регламентира необходимостта от извършване на предварителна и последваща оценка на въздействието, което нормативния документ ще има върху заинтересованите страни. Предварителната оценка на въздействието предполага запознаване с проектите на документите, което според закона може да стане чрез публични консултации с гражданите и юридическите лица, които ще са

----- www.eufunds.bg -----

засегнати по някакъв начин от разпоредбите на конкретния документ. Публичните консултации могат да се осъществят, чрез публикуване на сайта на съответната институция и на www.strategy.bg, специално създаден портал даващ възможност на заинтересованите страни да публикуват своите становища и предложения към проекто-документа.

В наредбата към закона се определя обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието, където консултациите със заинтересованите страни са част от процеса на оценка на въздействието. В наредбата се посочва, че консултациите са задължителни. Подзаконният документ допуска различни форми на консултации със заинтересованите страни. Освен www.strategy.bg и интернет страниците на съответните институции, нормативният документ допуска още провеждане на заседания на консултативни органи, срещи със заинтересованите страни, фокус групи, изследване на общественото мнение, интервюта и други подходящи инструменти за достигане до заинтересованите страни и получаването на обратна връзка от тях.⁽¹²⁾

Предпоставка за ефективни и полезни обществени консултации е информираността на заинтересованите страни и обществеността. Правото на гражданите и различни организации за достъп до обществена информация се урежда със Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ). В Закона е направена класификация на обществената информация, с която разполагат институциите. Законът определя и това коя информация е задължително да се публикува на интернет страницата на институцията. В това число влизат официални регистри, издадени актове, становища, новини, друга информация, свързана с дейността на институцията, засягаща гражданите, конкурси за обществени поръчки и т.н.

Чрез нормативния документ се определят задълженията на институциите за предоставянето на информация към заинтересованите страни, каналите, инструментите и начините на информиране. Законът подробно описва и процедурите за достъп на гражданите и организациите до информация като дава възможност за проактивно действие от тяхна страна чрез подаването на заявление за достъп до обществена информация. Най-често заявлението се подава писмено, включително и чрез специално създадена за целта платформа.⁽¹³⁾

Съществуващи практики за информиране на обществеността и включването на заинтересованите страни в регулаторната дейност на Агенцията за ядрено регулиране:

- **Ангажменти на Агенцията за ядрено регулиране (АЯР) към заинтересованите страни, отразени в Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ) и подзаконните нормативни документи за ядрена безопасност и радиационна защита**

----- www.eufunds.bg -----

В Закона за безопасно използване на ядрената енергия и в подзаконовите нормативни документи са определени задълженията, които АЯР има към обществеността и заинтересованите страни по отношение на предоставянето на информация и включването им в процесите на ядрената безопасност и радиационната защита.

Според документа, в дейността на Агенцията, председателят може да възлага експертизи, проучвания и изследвания на експерти и учени от областта. Наред с това Законът регламентира формирането на два консултативни съвета, съответно по ядрена безопасност и по радиационна защита, в които участват уважавани и утвърдени учени и експерти.

Законът предвижда създаването на Годишен доклад за състоянието на ядрената безопасност и радиационната защита, който се предоставя на Министерски съвет, лицензиантите, чуждестранните партньори и регулиращи органи.

По отношение информирането на обществеността и заинтересованите страни, Законът задължава АЯР да предоставя информация на гражданите за състоянието на ядрената безопасност и радиационната защита. Агенцията е и основен източник на информация при аварийна ситуация. За целта се е необходимо да се използват най-ефективните комуникационни канали и механизми и да се разработи план за действие при съответната ситуация.

Наредбата за Радиационна защита определя мерките, които е необходимо да се вземат, включващи взаимодействието със заинтересованите страни както за опазване на здравето и живота на професионалисти, работещи в среда с йонизиращи лъчения, така и на гражданите. Наредбата задължава организирането на обществени обсъждания със заинтересованите страни за терени с дълготрайно остатъчно радиоактивно замърсяване, за които е взето решение да се разреши обитаването и възстановяването на социалните и икономическите дейности. Наред с това наредбата определя и политиката във връзка с информирането на обществеността за облъчването от радон в закрити помещения и свързаните с това рискове за здравето.

Взаимодействието със заинтересованите страни е отразено в нормативният документ, който задължава всички лицензианти да изготвят аварийен план, което е и едно от условията за издаване на лицензия за определена дейност. Условията и реда за изготвянето на аварийни планове са описани в друга наредба, която има значение за регламентиране на взаимоотношенията със заинтересованите страни. Това е Наредбата за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария. Целта на аварийните планове е да се определят мерки за защита както на професионалистите, справящи се с аварийната ситуация, така и на населението и да се минимизират последствията за околната среда. По отношение на националния аварийен план се следва процедурата за приемане на нормативни документи, определена в УП на МС, което предполага консултации със заинтересованите страни преди приемането

----- www.eufunds.bg -----

му като нормативен документ. Наред с мерките за опазване здравето, живота и околната среда в аварийните планове, подробно са разписани дейностите за информиране на населението. Наредбата регламентира и минимумът на необходимата информация, която е задължително да се съдържа в съобщенията, излъчвани от аварийния екип (Националния щаб) до медиите и широката общественост с цел опазване на здравето и живота на гражданите. В съответствие с документа се създава аварийен екип, чиито членове са обучени за реакция при ядрена или аварийна ситуация. Наред с това, нормативният документ определя и участието на експерти и учени за подпомагане вземането на решения от Националния щаб, който се свиква при голяма ядрена или радиологична авария. ⁽¹⁴⁾

- **Реализирани дейности от АЯР във връзка с ангажиментите за информиране на обществеността и въвличане на заинтересованите страни в управленските процеси и при вземането на решения, свързани с ядрената безопасност и радиационната защита**

Заинтересовани страни от регулаторната дейност на АЯР

- ✓ Държавни институции – Министерство на енергетиката, Министерство на околната среда и водите, Министерство на здравеопазването – Национален център по радиобиология и радиационна защита; Министерство на вътрешните работи, Министерство на отбраната, Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението", Агенция „Митници“, Държавна агенция за метрологичен и технически надзор и др.;
- ✓ Притежатели на лицензи и разрешения, основните от които са АЕЦ Козлодуй, ДП РАО, ИЯИЯЕ, болници, производствени лаборатории и други;
- ✓ Научни институти – ИЯИЯЕ, СУ – Физически факултет и химически факултет, ТУ – катедра Топло и ядрена енергетика;
- ✓ НПО – зелени (т.нар. антиядрени), БЯД, WiN; БУЛАТОМ;
- ✓ Консултантски компании в области на ядрените приложения и енергетика и радиационна защита;
- ✓ Общини и местна власт;
- ✓ Медии;
- ✓ Съседни страни;
- ✓ Широката общественост.

----- www.eufunds.bg -----

Основни канали и механизми за информиране на обществеността и заинтересованите страни

- ✓ Интернет страница на Агенцията за ядрено регулиране - www.bnra.bg

Интернет страницата е един от основните комуникационни канали, чрез който се предоставя информация на обществеността относно дейността на Агенцията за ядрено регулиране. На нея се публикува информация, представляваща интерес за заинтересованите страни от лицензионната, регулаторната и инспекционната дейност на АЯР.

На Интернет страницата се публикуват проекти на нормативни документи и регулиращи ръководства. Механизмът на публикуване, актуализиране, поддържане и архивиране на информацията на интернет страницата на АЯР е описан във вътрешни документи на институцията.

- ✓ Годишен доклад

Годишният доклад на АЯР е друг инструмент, използван от регулиращия орган за информиране на обществеността. Годишният отчет предоставя пълна информация относно регулиращите дейности, в това число и информация за нормативната база. Документът се издава на два езика – български и английски и се изпраща до основните лицензианти, правителството, чуждите регулиращи органи и всички заинтересовани страни.

- ✓ Взаимодействие с медиите

Подходът при взаимодействието с медиите е проактивен, инициативата за предоставяне на информация е от страна на Агенцията. Честотата зависи от необходимостта за предоставяне на информация.

Регулаторът има връзка с представителите на всички национални медии – електронни и печатни, както и с някои местни в Козлодуй и специализирани издания в ядрената област. Инструментите, които използва са интервюта, пресконференции, прессъобщения, семинари за журналисти, отговор на журналистически въпроси.

- ✓ Взаимодействие на АЯР със заинтересованите страни при аварийни ситуации

В съответствие с Наредбата за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария, АЯР има разработен аварийен план, инструкция за

----- www.eufunds.bg -----

авариен екип, като в нея са разписани задълженията и отговорностите на всеки един от членовете на екипа. В аварияния екип има и група за комуникация, която предоставя информация за развитие на аварийната ситуация на обществеността, заинтересованите страни, МААЕ, ЕК и до всички старани, с които АЯР има двустранни споразумения за информиране при ядрена или радиационна авария.

✓ www.strategy.bg - Портал за публични консултации

Освен на интернет страницата си, АЯР публикува проектите за нормативни документи и на www.strategy.bg, където заинтересованите страни могат да изразят становища, коментари и предложения относно документа.

✓ **Информирани на основните заинтересовани страни относно проекти на нормативни документи**

Преди да стартира процедурата за внасяне на проектодокумента в МС, АЯР изпраща копие до основни заинтересовани страни като АЕЦ Козлодуй, Държавно предприятие за радиоактивни отпадъци, общини, професионални организации и други. Това не е част от официална процедура, но е трайно установена практика.

✓ **Достъп до обществена информация**

Съгласно Закона за достъп до обществена информация, АЯР трябва да предоставя информация по въпроси, свързани с ядрената безопасност и радиационната защита. Отговорите на АЯР са чрез официални писма по въпроси, изисквани от обществеността, като граждани, НПО, държавни институции и останалите заинтересовани страни. Има вътрешен документ, който регулира процедурата на отговор при постъпило запитване за достъп до информация. В съответствие със Закона, Агенцията има право на аргументиран. В Годишния доклад се публикува бройката на запитванията по ЗДОИ и дадения отговор.

✓ **Процедурите за получаване и отчитане на възгледите на широката общественост при процесите на планиране и вземане на решения**

Диалог със заинтересованите страни и обществеността се извършва чрез публични консултации, участие в дискусии и обществени обсъждания. Представители на Агенцията вземат участие много обществени обсъждания. От страна на АЯР е иницирано обществено обсъждане на резултатите от стрес - тестовите на ядрените съоръжения на площадка Козлодуй, през юли 2012 година.

----- www.eufunds.bg -----

<http://www.bnra.bg/bg/facilities/stress-tests/pubengagement/pubeng-july2012>

4. БЕЛЕЖКИ

(1)

ДИРЕКТИВА 2014/87/ЕВРАТОМ НА СЪВЕТА от 8 юли 2014 година за изменение на Директива 2009/71/Евратом за установяване на общностна рамка за ядрената безопасност на ядрените инсталации

Член 8

Прозрачност

1. Държавите членки осигуряват предоставянето на необходимата информация относно ядрената безопасност на ядрените инсталации и начина, по който тя е уредена, на работниците и населението, като се обръща особено внимание на местните власти, населението и заинтересованите страни в близост до дадена ядрена инсталация. Това задължение включва и изискване по отношение на компетентния регулаторен орган и притежателите на лицензии, всеки в своята област на компетентност, да предоставят в рамките на комуникационната си политика:

а) на работниците и населението — информация за нормалните експлоатационни условия на ядрените инсталации, и

б) на работниците, населението и компетентните регулаторни органи на други държави членки в близост до ядрена инсталация — своевременна информация в случай на инцидент и авария.

2. Информацията се оповестява публично в съответствие със съответното законодателство и международни актове, при условие че това не застрашава други поважни интереси, например сигурността, които са признати в съответното законодателство или международни актове.

3. Без да се засяга член 5, параграф 2, държавите членки гарантират, че компетентният регулаторен орган, когато е целесъобразно, установява сътрудничество в областта на ядрената безопасност на ядрените инсталации с компетентните регулаторни органи на други държави членки в близост до ядрена инсталация, наред с другото, чрез обмен и/или споделяне на информация.

4. Държавите членки гарантират, че на населението се предоставят подходящи възможности за реално участие в процеса на вземане на решения относно лицензирането на ядрени инсталации, в съответствие със съответното законодателство и международните актове.“

(2)

ДИРЕКТИВА 2009/71/ЕВРАТОМ НА СЪВЕТА

----- www.eufunds.bg -----

от 25 юни 2009 година за установяване на общностна рамка за ядрената безопасност на ядрените инсталации

Член 8

Информирание на обществеността

Държавите-членки гарантират, че информацията по отношение на регулирането на ядрената безопасност е достъпна за работниците и населението. Това задължение включва гарантирането, че компетентният регулаторен орган информира обществеността в областите на своята компетентност. Информацията се оповестява публично в съответствие с националното законодателство и международните задължения, при условие че това не излага на опасност други интереси, като *inter alia* сигурността, както е определена в националното законодателство или съгласно международните задължения.

(3)

Конвенция за ядрена безопасност

Член 16

Аварийна готовност

2. Всяка договаряща се страна приема съответни мерки да осигури, че собственото ѝ население, както и компетентните органи на държавите в близост до ядреното съоръжение, доколкото съществува вероятност те да бъдат засегнати в случай на радиационна аварийна обстановка, са получили съответна информация за аварийното планиране и действия.

(4)

Единната конвенция за безопасност при управление на отработено ядрено гориво и за безопасност при управление на радиоактивни отпадъци

Член 6

Избор на площадка за предложени съоръжения

iii. за предоставяне на достъпна за членовете на обществото информация за безопасността на такова съоръжение;

iv. за консултиране на договарящи се страни, в съседство с такова съоръжение, доколкото съществува вероятност те да бъдат засегнати от него и за предоставяне, при тяхно поискване, на общи данни, свързани със съоръжението, за да могат договарящите се страни да направят оценка от гледна точка на безопасност

(за ОЯГ)

----- www.eufunds.bg -----

Член 13

Избор на площадка за предложени съоръжения

- iii. за предоставяне на достъпна за членовете на обществото информация за безопасността на такова съоръжение;
- iv. за консултиране на договарящи се страни, в съседство с такова съоръжение, доколкото съществува вероятност те да бъдат засегнати от него, и за предоставяне, при тяхно поискване, на общи данни, свързани със съоръжението, за да могат договарящите се страни да направят оценка от гледна точка на безопасността на възможното въздействие на съоръжението върху техните територии;

(5)

Communication and Consultation with Interested Parties by the Regulatory Body, General Safety Guide, No. GSG-6, IAEA, 2017

(6)

Communication and Consultation with Interested Parties by the Regulatory Body, General Safety Guide, No. GSG-6, IAEA, 2017

Principle 2 of IAEA Safety Standards Series No. SF-1, Fundamental Safety Principles [1], states in para. 3.10 that, among other aspects:

“The regulatory body must: ...

- Set up appropriate means of informing parties in the vicinity, the public and other interested parties, and the information media about the safety aspects (including health and environmental aspects) of facilities and activities and about regulatory processes;
- Consult parties in the vicinity, the public and other interested parties, as appropriate, in an open and inclusive process.”

1.4 In addition, communication and consultation are subject to the safety requirements established in IAEA Safety Standards Series No. GSR Part 1 (Rev. 1), Governmental, Legal and Regulatory Framework for Safety [2], in particular:

“Requirement 36: Communication and consultation with interested parties:

The regulatory body shall promote the establishment of appropriate means of informing and consulting interested parties and the public about the possible radiation risks associated with facilities and activities, and about the processes and decisions of the regulatory body.”

1.5 Under Requirement 3 of IAEA Safety Standards Series No. GSR Part 3, Radiation Protection and Safety of Radiation Sources: International Basic Safety Standards [3], the regulatory body is required to establish a regulatory system for protection and safety that

----- www.eufunds.bg -----

includes provision of information to, and consultation with, parties affected by its decisions and, as appropriate, the public and other interested parties.

1.6 The role of the results of the safety assessment in communication and consultation with interested parties is indicated under Requirements 22–24 of IAEA Safety Standards Series No. GSR Part 4 (Rev. 1), Safety Assessment for Facilities and Activities [4]. A regulatory requirement on those responsible for performing the safety assessment is established in para. 5.9 of GSR Part 4 (Rev. 1) [4]:

“Consideration shall also be given to ways in which results and insights from the safety assessment may best be communicated to a wide range of interested parties, including the designers, the operating organization, the regulatory body and other professionals. Communication of the results from the safety assessment to interested parties shall be commensurate with the possible radiation risks arising from the facility or activity and the complexity of the models and tools used.”

1.7 In relation to the management of radioactive waste, IAEA Safety Standards Series No. GSR Part 5, Predisposal Management of Radioactive Waste [5], also establishes requirements for communication and consultation. Paragraph 3.4 of GSR Part 5 [5] requires that the government consider:

“Defining and putting in place the overall process for the development, operation and closure or decommissioning of facilities, including the legal requirements at each step, the decision making process and the process for the involvement of interested parties”. It is also stated in para. 3.8 of GSR Part 5 [5] that the regulatory body has to **“Encourage dialogue between and participate in dialogues with the operator and other interested parties”.** The need to provide comprehensive and understandable information to the interested parties for whom the documents are intended underpins Requirement 15 of GSR Part 5 [5] on **“Documentation of the safety case and supporting safety assessment”.** IAEA Safety Standards Series No. GSG-3, The Safety Case and Safety Assessment for the Predisposal Management of Radioactive Waste [6], states in para. 1.2 that **“The safety case will also be the main basis on which dialogue with interested parties will be conducted and on which confidence in the safety of the facility or activity will be developed.”**

1.8 In relation to decommissioning, IAEA Safety Standards Series No. GSR Part 6, Decommissioning of Facilities [7], states in para. 3.3 that:

“The responsibilities of the regulatory body shall include... [p]roviding interested parties with an opportunity to comment on the final decommissioning plan and supporting documents before their approval, on the basis of national regulations”.

----- www.eufunds.bg -----

1.9 In relation to the disposal of radioactive waste, IAEA Safety Standards Series No. SSR-5, Disposal of Radioactive Waste [8], states in para. 3.9 that “The regulatory body has to engage in dialogue with waste producers, the operators of the disposal facility and interested parties to ensure that the regulatory requirements are appropriate and practicable.”

IAEA Safety Standards Series No. SSG-23, The Safety Case and Safety Assessment for the Disposal of Radioactive Waste [9], states in para. 1.3 that “The safety case will also be the main basis on which dialogue with interested parties will be conducted and on which confidence in the safety of the disposal facility will be developed.”

1.10 The involvement of interested parties is a mandatory component of various international conventions and treaties that detail the role of governments. This includes, but is not limited to, conventions and treaties covering nuclear facilities. Development of a national policy for nuclear and radiation safety, such as the introduction of a nuclear power programme, is subject to environmental restrictions, and specific facilities and activities may be subject to environmental impact assessment.

1.11. The legitimate concerns of interested parties regarding nuclear and radiation safety matters are best addressed through a culture of transparency and openness, and a strategy to involve, when appropriate, interested parties in decision making. Supporting rationales for such an approach include the following:

- Accountability: Transparency and openness promote accountability of the regulatory body, which is a key contributor to safety culture, as stated in Requirement 5 of GSR Part 3 [3]. Furthermore, accountability increases the confidence of interested parties that their views will be properly taken into account by the regulatory body and enhances their confidence in the regulatory body itself.
- Credibility and legitimacy: Transparent and open communication about regulatory decision making and the provision of opportunities for the involvement of interested parties reinforce an awareness of the role and responsibilities of the regulatory body. They also contribute to informing interested parties about how the regulatory body is discharging its duties and seeking to maintain and continuously improve safety. The use of a transparent and open regulatory decision making process helps to demonstrate and reinforce the distinction between the regulatory body, the proponents of nuclear and radiation activities, and those organizations concerned with public acceptance of nuclear energy.
- Quality in the performance of regulatory functions: The active involvement of interested parties allows individuals and societal groups to participate in the regulatory decision making process and to influence or even challenge the regulatory body and the

----- www.eufunds.bg -----

information it uses to perform its regulatory functions. The knowledge of interested parties (e.g. the local residents' knowledge of the local environment; different social factors, values and meanings) can inform how issues are framed. This will allow the regulatory body to better understand — and, therefore better consider — the concerns of interested parties as it performs its regulatory functions.

- Independence: A high level of transparency and openness allows the regulatory body to demonstrate its ability to make independent judgements and decisions, and contributes to ensuring its freedom from undue influences that might adversely affect safety.

(7)

Communication and Consultation with Interested Parties by the Regulatory Body, General Safety Guide, No. GSG-6, IAEA, 2017

Monitoring and evaluation

4.46. Such reviews should consider the expectations and opinions of interested parties, including the staff of the regulatory body. The regulatory body should actively solicit feedback from interested parties. The expectations and opinions of interested parties may be collected in a variety of ways, including by means of the regulatory body's web site, email campaigns or monitoring of mass media, or by the use of more sophisticated tools, for example surveys of the public or 'satisfaction committees' –

A 'satisfaction committee' generally consists of representatives of the regulatory body, the public and other relevant interested parties, including the media, non-governmental organizations and governmental bodies. At their meetings, members of the satisfaction committee will review the extent to which the communication and consultation process has improved the credibility, transparency and openness of the regulatory body and enhanced satisfaction levels.

(8)

Communication and Consultation with Interested Parties by the Regulatory Body, General Safety Guide, No. GSG-6, IAEA, 2017

Dialogue

5.22. In some cases, to increase the effectiveness of communication, a dialogue should be established between the regulatory body and interested parties [5]. A dialogue is an exchange of information based on discussions between two or more parties as equals and with mutual respect. Even if no consensus can be reached at the end of the process, all participants should have the possibility to express and discuss their positions and views in order to further one another's understanding of the issues. Depending on the complexity or sensitivity of the issue being discussed, the dialogue process may take time and require multiple exchanges.

----- www.eufunds.bg -----

5.23. For a successful dialogue, it is important to establish the working format. This should include the provision of a 'safe space'. A 'safe space' is an environment in which all interested parties can participate without fear of reprisal and without committing themselves to any kind of consensus building.

5.24. Specific arrangements for dialogue should be agreed upon, and adhered to, by participants. Such arrangements could include the timing of meetings, choice of venues, management of discussions, facilitation of the debate, agreements on the credibility of the process itself and reports of the discussion.

5.25. Public meetings may be conducted at the national or local level as part of the process of dialogue. Public meetings allow direct verbal communication between participants to share information, discuss developments, and obtain comments and opinions. To gain the maximum benefit from a public meeting, all aspects of it should be thoroughly prepared. The targeted interested parties should be informed in a timely manner regarding the scope, purpose, planning, venue and agenda of the meeting. Attention should be paid to the conduct of the meeting to ensure fruitful dialogue between participants.

(9)

Communication and Consultation with Interested Parties by the Regulatory Body, General Safety Guide, No. GSG-6, IAEA, 2017

Consultation

5.26. In accordance with national legal and regulatory provisions, such as those relating to the licensing process [27] or the development and implementation of protection strategies for existing exposure situations [3], the regulatory body should consult with interested parties. In addition, the regulatory body should also consider asking for input on other issues such as complex or major topics (e.g. when drafting legislation or regulations).

5.27. For each of the different stages of consultation, appropriate communication channels and tools should be used. The use of the Internet and the conduct of meetings with interested parties are two specific channels that seem particularly adapted to consultation. In all cases, the roles and responsibilities of each interested party should be explained to all participants.

5.28. Consultation includes several different stages, which should be followed to comply with legal and regulatory requirements and to give the process a better chance to succeed. To design a consultation procedure, the following aspects should be considered:

- Clarification of the objectives of the consultation;

----- www.eufunds.bg -----

- Identification of targeted interested parties;
- Identification of applicable legal and regulatory requirements;
- Establishment of plans and time frames that are sufficient for effective participation and are adapted in accordance with the needs of the interested parties;
- Preparation of relevant documents to be published or otherwise made publicly available;
- Establishment of mechanisms and tools for consulting with interested parties and for enabling for them to comment, directly or through representative consultative bodies;
- Conduct of public meetings, formal hearings and other appropriate means of consultation;
- Establishment of provisions for reviewing and considering the results of the consultation in the decision making process.

5.29. When necessary, and in order to ensure the proper organization and effective conduct of the consultation, the regulatory body should meet with the relevant applicants or authorized parties and relevant governmental authorities and agencies early in the process.

5.30. A process of consultation should start with the provision of initial information to targeted interested parties. This information should include a clear explanation of the issue(s) (e.g. a new regulation, a licensing decision), the process (e.g. planning and timescale, activities such as public meetings, use of the Internet) and the way the final outcome will be reached.

5.31. Interested parties should be provided with access to relevant information relating to the consultation, free of charge and at designated locations. Interested parties should be given the possibility to comment freely and sufficient time to do so, and it should be explained how their comments will be taken into account in the process.

5.32. The arrangements for consultation should allow interested parties to submit, in writing or, as appropriate, orally at public hearings, meetings or inquiries, any comments, information, analyses or opinions that they consider to be relevant.

5.33. The regulatory body should review the results of consultation and should take them into account, where appropriate. These results and how they have been considered should be made publicly available.

----- www.eufunds.bg -----

5.34. The regulatory body should promptly inform interested parties of its final decision in accordance with the appropriate procedures and should make the text of the decision, along with the reasons and considerations on which the decision is based, available to interested parties.

(10)

Communication and Consultation with Interested Parties by the Regulatory Body, General Safety Guide, No. GSG-6, IAEA, 2017

Collaboration

5.35. To explore potential solutions to regulatory issues, such as the development of regulations, policies and guidance, a collaborative process may be implemented to directly involve different interested parties. In this way, involved interested parties are active participants in developing a regulatory process with a focus on finding common ground.

5.36. Different mechanisms may be used to make a collaborative process efficient. The mechanisms used should encourage interaction among participants and give them the opportunity to provide, discuss and debate their perspectives. In the discussion, the concerns and interests behind the participants' positions on the issues should be identified. This allows the participants to find common ground in the resolution of the issues.

5.37. Before starting a collaborative process, the scope, objective, main steps, timescale, and participants should be established, although these may need to remain flexible.

5.38. A collaborative process may include task groups made up of a limited number of representatives of interested parties. A task group may be beneficial in the development of a possible draft solution prior to consideration of the issue in the wider collaborative process.

(11)

Устройствен правилник на МС

Чл. 85. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2013 г.) (1) Преди внасянето им за разглеждане на заседание на Министерския съвет законопроектите и проектите на нормативни и общи административни актове на Министерския съвет заедно с мотивите, съответно доклада, се публикуват на интернет страницата на вносителя съгласно изискванията на Закона за нормативните актове и Административнопроцесуалния кодекс.

(2) Министрите организират общественото обсъждане на проектите по ал. 1 в съответствие с изискванията на Закона за нормативните актове и Административнопроцесуалния кодекс.

(12)

Закон за нормативните актове

Чл. 19

----- www.eufunds.bg -----

(2) Оценката на въздействието е предварителна и последваща. Оценката на въздействието изследва съотношението между формулираните цели и очакваните (постигнати) резултати.

(3) Народното събрание определя методологията за извършване на оценка на въздействието на проектите на закони и кодекси, внесени от народните представители.

(4) Министерският съвет определя с нормативен акт условията и реда за планиране и извършване на оценка на въздействието на проектите на закони, кодекси и подзаконовни нормативни актове на Министерския съвет. Обхватът и методологията за извършване на оценката на въздействието се определят с наредба на Министерския съвет.

Чл. 21

(2) Включването на проекти на закони и кодекси в законодателната програма и на подзаконовни нормативни актове на Министерския съвет в оперативната програма се осъществява след извършена предварителна оценка на въздействието.

(4) Законодателната и оперативната програма на Министерския съвет заедно с предварителните оценки на въздействието се публикуват на Портала за обществени консултации.

Чл. 22. (Отм. - ДВ, бр. 46 от 2007 г., нов - ДВ, бр. 34 от 2016 г., в сила от 04.11.2016 г.)

(1) Органът, в чиято компетентност е изпълнението на нормативния акт, извършва последваща оценка на въздействието на новите закони, кодекси и подзаконовни нормативни актове на Министерския съвет.

(2) Последващата оценка на въздействието се извършва в срок 5 години след влизането в сила на новия закон, кодекс или подзаконов нормативен акт на Министерския съвет или в по-кратък срок, определен от органа по ал. 1.

(3) Последващата оценка на въздействието, извършена от орган по ал. 1, се публикува на интернет страницата на съответния орган и на Портала за обществени консултации в срок до 30 дни от изготвянето и.

(4) Когато орган на местното самоуправление е извършил последваща оценка на въздействието, тя се публикува на интернет страницата на общината в срок до 30 дни от изготвянето и.

Чл. 26. (Отм., нов - ДВ, бр. 46 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 34

от 2016 г., в сила от 04.11.2016 г.) Изработването на проект на нормативен акт се извършва при зачитане на принципите на необходимост, обосновааност, предвидимост, откритост, съгласуваност, субсидиарност, пропорционалност и стабилност.

(2) (Нова - ДВ, бр. 34 от 2016 г., в сила от 04.11.2016 г.) В процеса по изработване на проект на нормативен акт се провеждат обществени консултации с гражданите и юридическите лица.

----- www.eufunds.bg -----

(3) (Предишна ал. 2, изм. и доп. - ДВ, бр. 34 от 2016 г., в сила от 04.11.2016 г.) Преди внасянето на проект на нормативен акт за издаване или приемане от компетентния орган съставителят на проекта го публикува на интернет страницата на съответната институция заедно с мотивите, съответно доклада, и предварителната оценка на въздействието по чл. 20. Когато съставителят на проекта е орган на изпълнителната власт, публикуването се извършва на Портала за обществени консултации, а когато е орган на местното самоуправление - на интернет страницата на съответната община и/или общински съвет.

(4) (Нова - ДВ, бр. 34 от 2016 г., в сила от 04.11.2016 г.) Срокът за предложения и становища по проектите, публикувани за обществени консултации по ал. 3, е не по-кратък от 30 дни. При изключителни случаи и изрично посочване на причините в мотивите, съответно в доклада, съставителят на проекта може да определи друг срок, но не по-кратък от 14 дни.

(5) (Нова - ДВ, бр. 34 от 2016 г., в сила от 04.11.2016 г.) След приключването на обществената консултация по ал. 3 и преди приемането, съответно издаването на нормативния акт, съставителят на проекта публикува на интернет страницата на съответната институция справка за постъпилите предложения заедно с обосновка за неприетите предложения. Когато съставителят на проекта е орган на изпълнителната власт, публикуването на справката се извършва едновременно и на Портала за обществени консултации.

Наредба за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието

Чл. 2. (1) Оценката на въздействието е инструмент за повишаване на качеството на нормативните актове чрез изследване на социалните, икономическите, екологичните и други ефекти от тяхното прилагане, включително върху малките и средните предприятия, неправителствените организации и гражданите.

(2) Оценката на въздействието е предварителна и последваща.

Чл. 3. (1) Оценката на въздействието се извършва при зачитане на принципите на откритост, обоснованост, съгласуваност със заинтересованите страни, пропорционалност, ефикасност и ефективност.

(2) Оценката на въздействието гарантира, че предлаганата нормативна промяна съответства на целите на предложената или реализираната промяна в регулирането на обществените отношения.

Чл. 4.

(2) Процесът по извършване на оценка на въздействието включва провеждане на консултации със заинтересованите страни в предвидените в тази наредба случаи.

----- www.eufunds.bg -----

Чл. 24. (1) Провеждането на консултации със заинтересованите страни е задължителна част от извършването на цялостна предварителна оценка на въздействието и предшества обществените консултации по реда на чл. 26 ЗНА.

(2) Консултациите могат да се провеждат чрез:

1. Портала за обществени консултации;
2. интернет страниците на съответните институции;
3. заседания на консултативни органи;
4. срещи със заинтересованите страни;
5. фокус групи;
6. изследване на общественото мнение;
7. интервюта;
8. други подходящи форми съгласно спецификата на проекта на нормативен акт.

(3) Резултатите от проведените консултации се включват в справка за приетите предложения заедно с обосновка за неприетите предложения.

Чл. 27. Консултациите предшестват изготвянето на проекта на нормативен акт и приключват най-късно на етапа на оценка и сравнение на вариантите по чл. 22, ал. 2, т. 9. Консултациите не заместват обществените консултации по реда на чл. 26 ЗНА.

Чл. 37. Оценяването на въздействията от приемането или от изменението на нормативния акт включва следните етапи:

1. определяне на обхвата и структуриране на оценката;
2. събиране на данни, включително чрез консултации със заинтересованите страни;
3. анализ на събраните данни;
4. оценка и формулиране на изводи.

Чл. 42. Органът, отговорен за извършването на последваща оценка на въздействието, осигурява нейната публичност по подходящ начин, като задължително я публикува на интернет страницата на администрацията, която го подпомага, и на Портала за обществени консултации в срок до 30 дни от извършването и. Извършената последваща оценка на въздействието се изпраща в администрацията на МС за публикуването и на Портала за обществени консултации.

(13)

Закон за достъп до обществена информация

Чл. 4. (1) Всеки гражданин на Република България има право на достъп до обществена информация при условията и по реда, определени в този закон, освен ако в друг закон е

----- www.eufunds.bg -----

предвиден специален ред за търсене, получаване и разпространяване на такава информация.

Чл. 6. (1) (Предишен текст на чл. 6 - ДВ, бр. 49 от 2007 г.) Основните принципи при осъществяване на правото на достъп до обществена информация са:

1. откритост, достоверност и пълнота на информацията;
2. осигуряване на еднакви условия за достъп до обществена информация;
3. осигуряване на законност при търсенето и получаването на обществена информация;
4. защита на правото на информация;

Официална обществена информация

Чл. 10. Официална е информацията, която се съдържа в актовете на държавните органи и на органите на местното самоуправление при осъществяване на техните правомощия.

Служебна обществена информация

Чл. 11. Служебна е информацията, която се събира, създава и съхранява във връзка с официалната информация, както и по повод дейността на органите и на техните администрации.

Задължения за предоставяне на обществена информация

Чл. 14. (1) Органите информират за своята дейност чрез публикуване или съобщаване в друга форма.

(2) Органите са длъжни да съобщават информация, събрана или станала им известна при осъществяване на тяхната дейност, когато тази информация:

1. може да предотврати заплахата за живота, здравето и безопасността на гражданите или на тяхното имущество;
2. опровергава разпространена недостоверна информация, засягаща значими обществени интереси;
3. представлява или би представлявала обществен интерес;
4. следва да бъде изготвена или предоставена по силата на закон.

Публикуване на актуална обществена информация

Чл. 15. (1) С цел осигуряване на прозрачност в дейността на администрацията и за максимално улесняване на достъпа до обществена информация всеки ръководител на административна структура в системата на изпълнителната власт периодично публикува актуална информация, съдържаща:

----- www.eufunds.bg -----

1. описание на неговите правомощия и данни за организацията, функциите и отговорностите на ръководената от него администрация;
2. (доп. - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) списък на издадените актове в изпълнение на неговите правомощия и текстовете на издадените от органа нормативни и общи административни актове;
3. описание на информационните масиви и ресурси, използвани от съответната администрация;
4. (доп. - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) наименованието, адреса, адреса на електронната поща, телефона и работното време на звеното в съответната администрация, което отговаря за приемането на заявленията за предоставяне на достъп до информация;
5. (нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) устройствен правилник и вътрешни правила, свързани с предоставянето на административни услуги на гражданите;
6. (нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) стратегии, планове, програми и отчети за дейността;
7. (нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) информация за бюджета и финансовите отчети на администрацията, която се публикува съгласно Закона за публичните финанси;
8. (нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) информация за провеждани обществени поръчки, определена за публикуване в профила на купувача съгласно Закона за обществените поръчки;
9. (нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) проекти на нормативни актове заедно с мотивите, съответно - доклада и резултатите от общественото обсъждане на проекта;
10. (нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) уведомления за откриване на производството по издаване на общ административен акт по чл. 66 от Административнопроцесуалния кодекс, включително основните съображения за издаването на акта и формите и сроковете на участие на заинтересованите лица в производството;
11. (нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) информация за упражняването на правото на достъп до обществена информация, реда и условията за повторно използване на информация, таксите по чл. 41ж и форматите, в които се поддържа информацията;
12. (нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) обявления за конкурси за държавни служители;
13. (нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) подлежащата на публикуване информация по Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси;

----- www.eufunds.bg -----

14. (нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) информация, която е публична, съгласно Закона за защита на класифицираната информация и актовете по прилагането му;
15. (нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) информацията по чл. 14, ал. 2, т. 1 - 3;
16. (нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) информацията, предоставена повече от три пъти по реда на глава трета;
17. (нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) друга информация, определена със закон.
- (2) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2006 г., доп.- ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) Всеки ръководител по ал. 1 изготвя годишен отчет за постъпилите заявления за достъп до обществена информация и за повторно използване на информация от обществения сектор, който включва и данни за направените откази и причините за това. Годишният отчет е част от ежегодните доклади по чл. 62, ал. 1 от Закона за администрацията.
- (3) (Нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) Лицата по чл. 3, ал. 2, т. 1 периодично публикуват актуална информация за дейността си, съответстваща на информацията по ал. 1, т. 1, 4, 5, 6, 8, 11, 15, 16 и 17.
- (4) (Нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) Организациите от обществения сектор, включително обществени библиотеки, в т. ч. и библиотеки на висши училища, архиви и музеи, публикуват всички условия за предоставянето на информацията за повторно използване на интернет страницата си и на портала по чл. 15г.

Публикуване в интернет

Чл. 15а. (Нов - ДВ, бр. 104 от 2008 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) Информацията по чл. 15 се публикува на интернет страниците на административните структури в системата на изпълнителната власт и на субектите по чл. 3, ал. 2, т. 1.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) В секция "Достъп до информация" на интернет страниците по ал. 1 се обявяват данните по чл. 15, ал. 1, т. 4 и 11 и годишните отчети по ал. 2, съществуващите вътрешни правила относно достъпа до обществена информация, нормативите за разходите за предоставяне на достъп до информация по чл. 20, ал. 2 и повторно използване на информация от обществения сектор по чл. 41ж, реда за достъп до публичните регистри, съхранявани от административните структури в системата на изпълнителната власт.

(3) (Нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) Всеки ръководител по чл. 15, ал. 1 ежегодно обявява актуализиран списък на категориите информация, подлежаща на публикуване в интернет за сферата на дейност на съответната администрация, както и форматите, в които е достъпна.

----- www.eufunds.bg -----

(4) (Нова - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) Информацията по чл. 15 се публикува, съответно се обновява, в срок до три работни дни от приемането на съответния акт или от създаването на съответната информация, а ако актът се обнародва - в срок до три работни дни от обнародването, освен ако в закон не е определен друг срок.

Публикуване в отворен формат

Чл. 15б. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) (1) Всяка организация от общественения сектор ежегодно планира поетапното публикуване в интернет в отворен формат на информационните масиви и ресурси, които поддържа, достъпът до които е свободен.

(2) Органите на изпълнителната власт включват в ежегодните цели за дейността на съответната администрация по чл. 33а от Закона за администрацията цели, свързани с осигуряване на поетапното публикуване в интернет на информационните масиви и ресурси по ал. 1.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 50 от 2016 г., в сила от 01.07.2016 г.) Министерският съвет ежегодно по предложение на председателя на Държавна агенция "Електронно управление" приема списък с набори от данни, които да бъдат публикувани в отворен формат в интернет.

Платформа за достъп до обществена информация

Чл. 15в. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 01.06.2017 г.) (1) Администрацията на Министерския съвет създава и поддържа платформа за достъп до обществена информация.

(2) Платформата осигурява възможност за подаване на заявления за достъп до информация.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2019 г.) Всеки задължен субект по чл. 3, ал. 1 публикува на платформата по ал. 1 подадените чрез платформата заявления, решенията по тях и предоставената обществена информация при спазване на изискванията за защита на личните данни по отношение на данните на заявителя.

(4) В случай на отказ за предоставяне на достъп до обществена информация решението се връчва и по реда на чл. 39 от съответния задължен субект по чл. 3, ал. 1.

Портал за отворени данни

Чл. 15г. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2016 г., в сила от 01.07.2016 г.) Държавната агенция "Електронно управление" създава и поддържа портал за отворени данни.

(2) (В сила от 13.09.2016 г.) Организацията от общественения сектор публикуват на портала по ал. 1 информацията по чл. 15б, достъпът до която е свободен.

----- www.eufunds.bg -----

(3) Редът и начинът за публикуване на информацията по ал. 2 се определят с наредба, приета от Министерския съвет.

Чл. 24. (1) Достъп до обществена информация се предоставя въз основа на писмено заявление или устно запитване.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2015 г., в сила от 12.01.2016 г. (*), изм. - ДВ, бр. 85 от 2017 г.) Заявлението се счита за писмено и в случаите, когато е направено по електронен път на адреса на електронната поща по чл. 15, ал. 1, т. 4 или чрез платформата за достъп до обществена информация по чл. 15в. В тези случаи не се изисква подпис съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО (ОВ, L 257/73 от 28 август 2014 г.) и на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.

(3) Когато заявителят не е получил достъп до искана обществена информация въз основа на устно запитване или счита предоставената му информация за недостатъчна, той може да подаде писмено заявление.

Чл. 28. (1) Заявленията за предоставяне на достъп до обществена информация се разглеждат във възможно най-кратък срок, но не по-късно от 14 дни след датата на регистриране.

(2) В срока по ал. 1 органите или изрично определени от тях лица вземат решение за предоставяне или за отказ от предоставяне на достъп до исканата обществена информация и уведомяват писмено заявителя за своето решение.

(14)

Закон за безопасно използване на ядрената енергия

Чл. 5.

(6) възлага извършването на експертизи, проучвания и изследвания, свързани с ядрената безопасност и радиационната защита при използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и при управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво;

(9)(доп. - ДВ, бр. 80 от 2010 г.) предоставя на граждани, юридически лица и държавни органи обективна информация относно състоянието по ядрената безопасност и радиационната защита. Информацията се оповестява публично в съответствие с националното законодателство и международните задължения;

----- www.eufunds.bg -----

(10). внася ежегодно в Министерския съвет доклад за състоянието на ядрената безопасност и радиационната защита при използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и при управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, както и за дейността на агенцията;

Чл. 9.(1) Към председателя на агенцията се създава:

1. Консултативен съвет по въпросите на ядрената безопасност;
2. Консултативен съвет по въпросите на радиационната защита.

(2) В консултативните съвети по ал. 1 се включват изтъкнати учени и специалисти в областта на ядрената енергия и йонизиращите лъчения, управлението на радиоактивни отпадъци и отработено гориво.

(3) Председателят на агенцията със заповед определя състава на консултативните съвети.

(4) Консултативните съвети подпомагат дейността на председателя, като дават становища по научните аспекти на ядрената безопасност и радиационната защита.

(5) Консултативните съвети приемат правила за своята работа и заседанията им се ръководят от председателя на агенцията или от упълномощено от него лице.

Наредба за Радиационна защита

Чл. 100

(5) Информацията относно измерванията и оценките на външно и вътрешно облъчване, оценките на постъпване на радионуклиди и резултатите от оценката на дозите за представителни лица от населението се публикуват ежегодно до 30 април на интернет страницата на Националния център по радиобиология и радиационна защита.

Чл. 102. (1) Управлението на ситуации на аварийно облъчване включва следните елементи:

8. информиране на населението;

Чл. 104. (1) За организация на реагирането и координацията в случай на авария на територията на страната или извън нея се поддържа външен аварийен план.

(3) Във външния аварийен план се включват следните елементи, свързани с радиационната защита:

5. лицата от населението, за които има вероятност да бъдат засегнати в случай на авария и които е необходимо да бъдат информирани относно приложимите за тях мерки за защита на здравето, както и действията, които следва да предприемат в случай на авария;

6. ред за информиране на лицата от населението, действително засегнати при авария;
7. ред и последователност за прилагане на защитните мерки;
8. ред за оценяване на ефективността на стратегиите и на извършените дейности и приспособяването им в съответствие с преобладаващата ситуация;
9. контрол на дозите

Чл. 105. (1) Информацията, която се предоставя на, които има вероятност да бъдат засегнати при аварии, включва като минимум:

1. основни факти за радиоактивността и последиците от нея за хората и околната среда;
2. видове радиационни аварии и последиците от тях за населението и околната среда;
3. спешни мерки, предвидени за предупреждение, защита и подпомагане на населението в случай на радиационна авария;
4. действията, които трябва да предприеме населението в случай на радиационна авария.

(2) Информацията по ал. 1 се предоставя на лицата от населението, без да е необходимо изрично искане за това.

Информацията се поддържа актуална, разпространява се редовно и е постоянно достъпна за населението.

(3) Когато аварията е предшествана от предалармена фаза, лицата от населението, които е вероятно да бъдат засегнати, получават още в тази фаза информация и съвети, които могат да включват:

1. призоваване на засегнатите лица от населението да настроят приемниците си на съответните информационни канали;
2. подготвителни съвети към учреждения с определени колективни отговорности;
3. препоръки към определени професионални групи;
4. напомняне на основни факти за радиоактивността и последиците от нея за населението и околната среда (ако има време за това).

(4) Информацията, която се предоставя на лица от населението, действително засегнати при авария, включва като минимум:

1. основни факти за вида на възникналата авария и нейните характеристики, включително местоположение, граници и вероятно развитие;
2. препоръки за поведение, които в зависимост от вида на аварията могат да обхващат:
 - а) ограничения върху консумирането на определени хранителни продукти и вода, основни правила за радиационна хигиена и деконтаминация, препоръки за

----- www.eufunds.bg -----

- укриване в подходящи помещения, раздаване и използване на защитни средства, организация на евакуация;
- б) специални предупреждения за определени групи от населението;
- в) препоръки за съблюдаване на инструкциите на компетентните органи.

Чл. 106.

(2) На населението се предоставя информация за необходимите защитни мерки и за всички необходими промени в личното им поведение при преминаването от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване.

Чл. 108. (1) Министерството на вътрешните работи чрез Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ осъществява превантивна дейност в сътрудничество с други държави - членки на Европейския съюз, и с трети държави по въпросите на аварийното планиране и готовността за реагиране при радиационна авария.

(2) В случай на авария, както и в случай на загуба, кражба или откриване на високоактивни източници, други опасни радиоактивни източници и радиоактивни материали председателят на Агенцията за ядрено регулиране съвместно със съответните компетентни държавни органи установява контакт с компетентните органи на други държави, които може да са засегнати или има вероятност да бъдат засегнати, с цел информиране за ситуацията на облъчване и координиране на защитните мерки и на информацията за обществеността.

Чл. 111. (1) По предложение на заинтересованите ведомства Министерският съвет приема стратегии, програми и планове за управление на ситуации на съществуващо облъчване.

(2) В стратегиите, програмите и плановете по ал. 1 се определят поставените цели, мерки и отговорности съобразно компетентността на ведомствата, включително конкретни дейности за управление на ситуации на съществуващо облъчване и осигуряване на радиационна защита на населението, както и подходящи референтни нива по отношение на годишната ефективна доза от всички възможни пътища на облъчване в диапазона 1-20 mSv.

(3) Стратегиите, програмите и плановете по ал. 1 се съгласуват предварително с министъра на здравеопазването относно определените референтни нива и предвидените мерки за радиационна защита.

Чл. 115.

(2)

----- www.eufunds.bg -----

2. информиране на населението за облъчването от радон в закрити помещения и свързаните с това рискове за здравето, за значението на това да се извършват измервания във връзка с радона и за съществуващите технически мерки за намаляване на обемна активност на радон (чрез подобряване на вентилацията, ограничаване на постъплението на радон и др.);

Управление на терени с остатъчни радиоактивни замърсявания

Чл. 118. (1) При наличие на терени, които са радиоактивно замърсени в резултат на аварии или дейности в миналото, Министерският съвет приема по предложение на председателя на Агенцията за ядрено регулиране програма за оптимизирана радиационна защита и необходимите и подходящи мерки във връзка с управлението и обезопасяването на тези зони.

(2) Програмата по ал. 1 включва, където е приложимо, следното:

1. цели, включително дългосрочни цели на програмата, и съответните референтни нива;
2. определяне на границите на засегнатите зони от гледна точка на радиационната защита и идентифициране на засегнатите лица от населението;
3. отчитане на необходимостта от защитни мерки и мащаба, в който да бъдат прилагани спрямо засегнатите терени и лица от населението;
4. отчитане на необходимостта от предотвратяване или контрол на достъпа до засегнатите терени или от налагане на ограничения по отношение на условията за живот на тези места;
5. оценка на облъчването на различни групи от населението и оценка на разполагаемите средства за контрол на облъчването на лицата в тези места.

Чл. 119. По отношение на терени с дълготрайно остатъчно радиоактивно замърсяване, за които е взето решение да се разреши обитаването и възстановяването на социалните и икономическите дейности, се провеждат консултации с всички заинтересовани страни относно мерките за осъществяване на постоянен контрол на облъчването с цел създаване на условия за живот, които могат да бъдат определени като нормални, включително:

1. определяне на подходящи референтни нива;
2. изграждане на инфраструктура в подкрепа на продължаващите мерки за самозащита в засегнатите терени (например предоставяне на информация, консултации и мониторинг);
3. възстановителни мерки, ако е необходимо;
4. обособяване на зони със специален режим, ако е необходимо.

----- www.eufunds.bg -----

Наредба за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария

Чл. 1. (1) С наредбата се определят:

1. условията и редът за разработване на аварийни планове;
2. лицата, които прилагат аварийните планове, и техните задължения;
3. действията и мерките за ограничаване и ликвидиране на последиците от ядрена или радиационна авария, наричана по-нататък "авария";
4. начините за информирание на населението;
5. редът за поддържане и проверка на аварийната готовност.

Чл. 8.

(4) Министърът на вътрешните работи организира и координира разработването на плана по ал. 1 и го изпраща за съгласуване по реда на Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, приет с Постановление № 229 на Министерския съвет от 2009 г. (ДВ, бр. 78 от 2009 г.).

(6) Копие от приетия по реда на ал. 5 план се предоставя на всяко ведомство, имащо задължения по него.

Чл. 10. Аварийните планове по чл. 7 - 9 трябва да осигурят:

7. навременно уведомяване и събиране на аварийните екипи;

Чл. 12. (1) Вътрешният аварийен план трябва да отговаря на изискванията на чл. 10, както и да осигури:

4. присъствието на определено отговорно лице с необходимата подготовка и квалификация, което да класифицира аварийната обстановка и незабавно да въведе в действие вътрешния аварийен план;
5. необходимите средства за комуникация на лицето по т. 4 за навременното уведомяване на персонала, Агенцията за ядрено регулиране (АЯР), ГДПБЗН - МВР, съответното териториално звено на МВР и органите на местното самоуправление и местната администрация;
6. своевременно уведомяване във всеки един момент на всички лица на площадката и в зоната за превантивни защитни мерки за възникването на аварийната обстановка;

----- www.eufunds.bg -----

Чл. 13. За изпълнение на вътрешния аварийен план лицензиантът или титулярят на разрешението е длъжен да осигурява по всяко време:

4. необходимите средства за уведомяване на населението в зоната, определена във вътрешния аварийен план;

Чл. 17. Външният аварийен план трябва да отговаря на изискванията на чл. 10, както и да осигури:

4. своевременно уведомяване и периодично информиране при аварийна обстановка на населението, специализираните международни организации и/или други държави, дипломатическия корпус в страната и представителствата на Република България в други страни;

Чл. 21. (1) Министерският съвет осъществява общото ръководство по защитата на населението и околната среда при аварийна обстановка.

(4) Националният щаб за координация и контрол изпълнява следните дейности:

5. информиране на медиите и населението за развитието на аварийна обстановка, за мерките за нейното ограничаване и овладяване и за необходимите защитни мерки и действия на населението.

(5) Към НЦКК се създава междуведомствена информационна група за подпомагане на работата му при извършването на информационната дейност, чийто поименен състав се определя със заповед на ръководителя на щаба по предложение на членовете му.

(16) Българската академия на науките чрез Националния институт по метеорология и хидрология и Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика подпомага органите на изпълнителната власт в случай на ядрена и радиационна аварийна обстановка, като:

1. осъществява контрол на гама-фона и замърсяването с радиоактивни вещества на въздуха, атмосферните отлагания, валежите, повърхностните и подземните води и планира хидрометеорологичното осигуряване на спасителните и аварийно-възстановителните дейности в случай на аварийна обстановка;

2. осигурява функционирането на специализирано звено за аварийно реагиране;

3. прогнозира атмосферните процеси и явления с цел определяне на разпространението и отлагането на радиоактивни вещества при аварийна обстановка, като разработва и приспособява за условията на страната модели за разпространение на радиоактивните вещества в атмосферата и водните басейни;

4. организира и осъществява обмен на данни и прогнози за метеорологичната и

----- www.eufunds.bg -----

радиационната обстановка с други държави и международни организации в съответствие с подписаните двустранни и многостранни договори и споразумения;

5. извършва дългосрочни прогнози за радиационната обстановка в страната след възникване на ядрена или радиационна аварийна обстановка, събира, обработва и анализира данните за хидрометеорологичната и радиационната обстановка в страната и ги предоставя на ГДПБЗН - МВР;

6. участва при вземането на решения за прилагане на защитни мерки за населението.

(17) Софийският университет "Св. Климент Охридски" чрез Физическия и Химическия факултет:

1. оказва научна и методическа помощ при извършване на анализи и оценки на ядрена или радиационната обстановка;

2. осигурява функционирането на специализирано звено за аварийно реагиране;

3. прогнозира радиационните последици, анализира и оценява данни за радиационната обстановка и предлага решения за прилагане на защитни мерки за населението;

4. при аварийна обстановка извършва специализирани радиационни измервания с разполагаемата апаратура и предоставя резултатите на ГДПБЗН - МВР.

(18) Държавното предприятие "Радиоактивни отпадъци":

1. осигурява функционирането на специализирано звено за аварийно реагиране, включително технически средства за работа в условия на тежка радиационна обстановка;

2. участва в радиационните измервания за оценка на обстановката в засегнатите от аварийната обстановка райони;

3. извършва превоз на радиоактивни материали и отпадъци с разполагаемите специализирани транспортни средства в случай на ядрена и радиационна аварийна обстановка, включително дезактивация на съоръжения и оборудване, замърсени с радиоактивни вещества при ядрена или радиационна аварийна обстановка;

4. участва при вземане на решения и предлага на ГДПБЗН - МВР мерки, свързани с ликвидиране на последиците и управлението на радиоактивни отпадъци, възникнали в резултат на ядрена или радиационна аварийна обстановка.

(21) Българската национална телевизия и Българското национално радио планират и поддържат готовност за излъчване на извънредни съобщения и указания за поведение и действия на населението при ядрена или радиационна аварийна обстановка по искане на МВР.

----- www.eufunds.bg -----

Раздел IV

Информирани на населението

Чл. 41. (1) Министърът на вътрешните работи предоставя на населението в зоната за неотложни защитни мерки следната предварителна информация:

1. планираните мерки за защита на здравето на хората, включително мерките, предвидени във външния аварийен план за уведомяване, защита и помощ на населението в случай на аварийна обстановка;
2. действията на населението при аварийна обстановка;
3. основна образователна информация за радиацията и нейното въздействие върху човешкото здраве и околната среда;
4. обща информация за възможни аварии и последиците от тях за населението и околната среда.

(2) Информацията по ал. 1 се предоставя на населението, без да е необходимо изричното ѝ поискване, и по начин, осигуряващ постоянен и безпрепятствен достъп до нея.

(3) Информацията по ал. 1 се преразглежда, обновява и предоставя на населението поне веднъж на 3 години, както и в случаите на съществени промени в нейното съдържание и обхват.

Чл. 42. (1) В случай на аварийна обстановка засегнатото население незабавно се уведомява от НЦКК и периодично се информира за аварийната обстановка, нейните характеристики, прогнозата за развитието и предвидените защитни мерки и при необходимост - за мерките за защита на здравето, които трябва да бъдат предприети, включително:

1. вида на аварийната обстановка и при възможност характеристиките ѝ (характер, продължителност и възможно развитие);
2. полезни съвети за лична хигиена и деконтаминация;
3. полезни съвети за прилагането на мерки за защита на здравето, като:
 - а) ограничаване консумацията на определени хранителни продукти, които е възможно да са замърсени с радиоактивни вещества;
 - б) пребиваване в затворени помещения;
 - в) организацията по раздаване и използване на индивидуални средства за защита и лекарствени средства;
 - г) организация на възможна евакуация;
4. информация за съдействие на органите на изпълнителната власт и аварийните екипи и спазване на техните разпореждания.

(2) Когато е възможно възникване на авария, населението в зоната за неотложни защитни мерки се уведомява за това и преди нейното възникване получава следните

----- www.eufunds.bg -----

информация и съвети:

1. настройване на определена честота на радио- и телевизионните приемници;
2. подготвителни съвети към здравни, детски и учебни заведения и другите организации съгласно външния аварийен план;
3. препоръки към определени професионални групи.

(3) Ако е налице достатъчно време, информацията по ал. 2 се допълва с информацията по чл. 41

